

ב. כי לדעת תנא קמא: רק רגל החל ביום התשיעי הוא המבטל את גזירת שלשים, אבל אם חל הרגל ביום השמיני אינו מבטל, כיון שעדיין לא החלה גזירת שלשים.

ולאבא שאול: אפילו קיום מצות שבעה בלבד קודם הרגל שלא החל היום השמיני קודם הרגל, אף היא מבטלת גזירת שלשים, וכדמפרש טעמא ואזיל לדעתו, שכבר בסוף יום השביעי בערב הרגל התחילה גזירת שלשים.

מאי טעמא דאבא שאול במחלוקתו השניה על תנא קמא?

וכי לאו משום דקסבר יום השביעי מיום שקבר את מתו, עולה מקצת היום הראשון לכאן לגזירת שבעה, ומקצתו השני לכאן לגזירת שלשים, ונמצא שהתחיל בגזירת שלשים קודם לרגל, ולכן מתבטל הוא על ידי הרגל.⁽²⁾

ורב כאבא שאול הוא סובר, ולכן הוא אומר ש"יום שבעים עולה לכאן ולכאן".

ומותר — זה שקבר את מתו שמונה ימים קודם לרגל — **לספר את ראשו בערב הרגל**.

ואם לא חשש לכבוד הרגל ולא סיפר ערב הרגל, הרי זה **אסור לספר אחר הרגל**⁽¹⁸⁾ הואיל ולא חילק כבוד לרגל.

אבא שאול אומר ונחלק בשנים על תנא קמא:

א. **אפילו לא סיפר קודם הרגל**, מותר לספר אחר הרגל, שהרגל מבטל גזירת שלשים לגמרי ואפילו שלא סיפר לכבוד הרגל —

שכשם שקיום מצות אבלות של שלשה ימים קודם הרגל מבטלת גזירת שבעה, ואינו חוזר להשלים שבעה אחר הרגל ואף על פי שלא גילח ערב הרגל, שהרי אסור היה בגילוח מפני גזירת שלשים שלא בטלה —

כך קיום מצות אבלות של שבעה קודם הרגל מבטלת גזירת שלשים ואף על פי שלא גילח ערב הרגל.⁽¹⁾

וכלל אבא שאול בלשונו מחלוקת נוספת על תנא קמא.

הריטב"א שם]: כשם שמצות שלשה מבטלת גזירת שבעה אע"פ שלא גילח ערב הרגל, שהרי אינו יכול לגלח מדין גזירת שלשים [שלא בטלה], כך מצות וכו'".

ואולם הריטב"א שם כתב שפירוש זה אינו נכון, כי אין למדים אפשר משאי אפשר, כי רגל המבטל גזירת שבעה לא בא לעולם להפסיק איסור גילות, ולכן פירש באופן אחר, ראה שם.

2. א. ענין שבעה ושלשים דומה לניירותו וניירותו בנוי, כי בשניהם יש לנו להחשיב יותר את כל היום האחרון לימים שעברו, מאשר

ואולם יש לפרש כוונתם, שרק לענין תספורת אמרינן שאם לא סיפר ערב הרגל אינו מספר אחר הרגל, אבל לענין שאר דברים בטל לגמרי, ראה תוספות מועד קטן יט א ד"ה שאם.

18. כתב רש"י במועד קטן יט א, שאסור הוא לספר כל שלשים יום.

1. א. לשון "מצות שלשה ומצות שבעה" נתבאר על פי המפרש.

ב. ביאור כוונת אבא שאול בדמינו נתבאר על פי רש"י במועד קטן יט ב [כפי שהביאו

אם ראתה בימים אלו שלוש ראיות בשלשה ימים רצופים זה אחר זה, הרי היא "זבה גדולה", ודינה, שהיא סופרת שבעה נקיים, וביום השביעי היא טובלת ונטהרת בהערב שמש של יום השביעי, וביום השמיני הרי היא מביאה את קרבנותיה, ועד שלא הביאה את קרבנותיה הרי היא "מחוסרת כפורים" שאסורה לאכול בקדשים.

אם ראתה דם יום אחד בלבד או שני ימים הרי זו "זבה קטנה", וצריכה היא להיות "שומרת יום כנגד יום", דהיינו, צריכה היא לספור יום אחד נקי בלבד, וביום זה שהוא יום השימור הרי היא טובלת, והיא נטהרת בהערב שמש של אותו יום.

ב. אין שוחטין וזורקין את הפסח על טמא אלא אם כן ראוי הוא לטבול באותו יום

ודחינן: דילמא עד כאן לא קאמר אבא שאול — שיום אחד עולה לכאן ולכאן — אלא באבילות⁽³⁾ שהיא דרבנן,⁽⁴⁾ אבל בנזיר דאורייתא — לא.⁽⁵⁾

אלא רב הסובר — יום אחד עולה לכאן ולכאן — דאמר רבבי יוסי.

דתניא: רבי יוסי אומר:

א. אשה שראתה דם הרי היא "נדה", וטמאה שבעת ימים, וטובלת בליל שמיני, והיא טהורה.

לאחר שבעה ימים מתחילת ראייתה, הרי היא עומדת ב"אחד עשר ימי זיבה", וכך הוא דינה באותן הימים:

והיה לגמרא לומר "אבילות שלשים".

4. מלבד יום הראשון שהוא דאורייתא, כדכתיב "ואחריתה כיום [אחד] מר".

5. א. כתבו התוספות: אבל בניירות דאורייתא דדרשינן מקרא דבעינן שלשים יום, לא אמרינן דמקצת יום שלשים עולה לכאן ולכאן.

ב. אם תאמר: הרי עיקר דברי רב נאמרו לענין קרבנות הנזירות שרק מדרבנן צריך הוא להקריבם ביום המאה ואחד וכפי שנתבאר לעיל, ואם כן נמצא שאף רב לא דיבר אלא לענין דרבנן!?

זה אינו, שתחילת דינו של רב הוא, שנזירות בנו — שהיא ביסודה דאורייתא — מתחלת ביום השבעים ומסתיימת ביום התשעים ותשע, ואין זה אלא משום שיום השבעים עולה לכאן ולכאן, ולכן דברי רב הם בדאורייתא, וראה קרן אורה.

לימים שיבואו.

ב. בתוספות מועד קטן יט ב ד"ה אתיא, הביאו שתי שיטות, אם יכול לגלח ביום העשרים ותשע, כי יום השביעי עולה לשני ימים למנין שביעי ושמיני, או "דלא אמרינן שיהא יום שבעה לשני ימים לענין שלשים יום".

ובשיטה מקובצת כאן ד"ה משום, כתב "ובירושלמי דייקנן כיון דשביעי עולה לכאן ולכאן, לא ימנה אלא כט, כדאמרינן הכא בנולד לו בן עד שבעים שמגלח ביום מאה, ולא משני מידי; ולי נראה דלא קשה דשלשים יום לגיהרן ולתספורת אסמכוה אקרא במועד קטן דיליף פרע פרע מנזיר, ואי אמרת דיום שביעי עולה לשני ימים, לא משכחת שלשים לעולם".

3. מהתוספות נראה שאין הם גורסים: אבילות שבעה, וכן הוא מוכרח לפי שיטת התוספות שעיקר הנידון הוא אם סוף היום עולה לאחריו,

וכי לאו משום "מקצת היום" – ששימרה בשני עד שראתה – ככולו" וכאילו עבר כל יום השימור בנקיות.

ולפיכך אינה טמאה למפרע מתחלת היום כאילו לא שמרה עדיין יום כלל, אלא "מכאן ולהבא משעה שראתה בשני היא מטמאה", ואנו מחשיבים את מקצתו השני של אותו היום כיום של טומאה הצריך שימור ביום שלמחרת.⁽⁷⁾

ונמצאת שיטת רב כרבי יוסי, וכדעתו אמרה לשמעתיה.⁽⁸⁾

תמזה הגמרא: ומי סבר רבי יוסי הכי ש"מקצת היום ככולו ומכאן ולהבא הוא מטמא"?!?

והתניא: רבי יוסי אומר:

הרואה זיבה פעם אחת, אין זה אלא

וליהיטהר בהערב שמש,⁽⁶⁾ וכן אסור הוא באכילת הפסח, וטמא שלא היה ראוי להקריב את פסחו בארבעה עשר לחודש ניסן, הרי הוא נדחה לפסח שני ביום ארבעה עשר באייר.

שומרת יום כנגד יום ששחטו וזרקו עליה את הפסח בשני שלה [היינו ביום השימור] שחל בערב הפסח ואפילו קודם שטבלה, ואחר כך באותו יום ראתה דם.

הרי זו אינה אוכלת לערב את הפסח שהרי טמאה היא כיון שלא היה יום השימור נקי, ואולם פטורה היא מלעשות פסח שני, כי בשעת שחיטת הפסח ראויה היתה לטבול ולהיטהר בהערב שמש.

מאי טעמא דרבי יוסי, והרי משראתה באותו יום דם נמצא שלא שימרה יום בנקיות, והיתה טמאה [הצריכה יום שימור אחר] בשעת זריקת דם הפסח, ולמה אינה חייבת בפסח שני?

להקריבו, וכדלקמן בזב בעל שלש ראיות.

8. התוספות הוסיפו ביאור בדמיון דין זה לדינו של רב:

"אלמא דיום שני זה, מקצת יום חשבינן ליה יום טהור דליהוי שימור ליום שאתמול, הילכך שחיטה וזריקה בטהרה היה [לאו דוקא, אלא שהיה כטמא שרץ], ומקצתו חשבינן ליה יום טומאה, דליהוי יום מחר שימור להאי מקצת יום, אבל רבנן פליגי ומטמאי למפרע, וחשבינן זה היום ככולו טמא כיום של אתמול, ורב דאמר כרבי יוסי, ואע"ג דהכא נמי היה סברא לחשיבת יום ככולו טמא כיום שלפניו, כסברא דרבנן, אפילו הכי רבי יוסי מחשיבו לכאן ולכאן והיינו כסברת רב".

6. ועל כיוצא בו אמרו: "שוחטין וזורקין על טמא שרץ", שאף הוא אינו צריך אלא טבילה והערב שמש, ודבר זה במחלוקת הוא שנוי, אלא שסוגיית הגמרא כאן כשיטה זו.

7. לפי הסבר הגמרא בשיטתו של רבי יוסי, הוא הדין במי שהיא זבה גדולה וספרה שבעה נקיים ואחר כך ראתה באותו יום, שאנו אומרים מקצת היום ככולו, וראיה שראתה לאחר שעבר מקצת היום בנקיות אינו סותר למפרע את ספירתה, אלא כראייה חדשה היא והיא צריכה שימור יום אחד בלבד כדין שומרת יום כנגד יום, וכפי שמבואר בהמשך הסוגיא; אלא שלענין פסח אין שייך לדון בדין זה, כיון שמחוסרת כפורים היא ואסורה לאכול את הפסח, וממילא אינה יכולה

כטומאת קרי בעלמא, וטובל ונטהר בהערב שמש.

הרואה שתי ראיות הרי זה סופר שבעה נקיים ואינו צריך קרבן.

זב בעל שלש ראיות, הרי זה סופר שבעה נקיים, וביום השמיני הוא מביא קרבן, ועד שלא הביא קרבנו הרי הוא מחוסר כפורים, ואסור לאכול בקדשים.

זב בעל שתי ראיות הטעון ספירת שבעה נקיים, שטבל ביום השביעי אחר שספר בנקיות את מקצת היום, ושחטו וזרקו עליו את הפסח בשביעי —

וכן שומרת יום כנגד יום, ששימרה מקצת היום וטבלה ושחטו וזרקו עליה את הפסח ביום השימור —

ואחר כך ראו זה זיבה וזו דם —

אף על פי שמטמאין משכב ומושב — כדין זב וזבה⁽⁹⁾ — למפרע משעה שטבלו.

הרי אלו פטורין מלעשות פסח שני ואפילו אם לא טבלו קודם שראו.⁽¹⁰⁾

הרי שסובר רבי יוסי שלמפרע הוא מטמא, ואילו לפי מה שנתבאר לעיל בין זב ובין שומרת יום כנגד יום אין מטמאין אלא מכאן ולהבא, כיון שמקצת היום שספרו בנקיות עולה להם ליום שלם!?

ומשנינן: **מאי למפרע** שאמר רבי יוסי שהם מטמאים משכב ומושב — **מדרבנן** בעלמא הוא!

ואין זה אלא לענין טומאת משכב ומושב, אבל לענין חיוב בפסח שני אין הם טמאים אלא מכאן ולהבא.⁽¹¹⁾

הכי נמי מסתברא שאינם טמאים למפרע אלא מדרבנן:

דאי סלקא דעתך מדאורייתא טמאים הם למפרע, **אמאי פטורין מלעשות פסח שני!**?

דוחה הגמרא את ההכרח מיניה וביה בכוונת רבי יוסי שאינו מטמא למפרע אלא מדרבנן:

כי לעולם אימא לך טומאה למפרע **מדאורייתא** הוא, ודקשיא לך אם כן למה פטורים הם מלעשות פסח שני, אימא לך:

9. הזב והזבה — בין גדולה ובין קטנה — מטמאין את משכבם ומושבם שהוא נעשה אב הטומאה לטמא אדם.
10. א. לקמן מפרשת הגמרא דין זה, שהוא תמוה לכאורה, כי היות ומטמא למפרע למה פטורים הם מלעשות פסח שני.
ב. הטעם שנקטה הברייתא זב בעל שתי ראיות ולא בעל שלש ראיות, כי הזב בעל שלש ראיות הרי הוא מחוסר כפורים שאסור בקדשים, ואינו ראוי להקריב קרבן פסח כיון שיהא אסור

11. שאין כח ביד חכמים לעקור דבר מן התורה בקום ועשה, לחיבה להביא פסח שני.

באכילתו לערב, וכדלעיל בזבה גדולה. ובתוספות ביארו עוד מה שלא נקטה הברייתא זב בעל שלש ראיות בשמיני שלו [היינו, שאם שחטו וזרקו עליו בשמיני שלו ושוב ראה זוב, שהוא פטור מלעשות פסח שני], כיון שבזה אין שייך לומר "ומטמאין משכב ומושב למפרע", היות וביום שמיני אינו מטמא למפרע.

טומאת התהום דזיבה הותרה, (12) כלומר: הציץ שעל ראשו של הכהן הגדול מרצה על טומאת הגוף כשהטומאה אינה ידועה, ואף זו טומאה שאינה ידועה היתה בשעתה כי מי דע שיראו וייסתר מנינם. (13)

ואף רבי אושעיא סבר בבבאור דברי רבי יוסי שאמר "למפרע" דהיינו מדרבנן.

דתניא: רבי אושעיא אומר:

אבל (14) הרואה זוב [זיבה] ביום השביעי שלו אחר שעבר מקצת היום, הרי זה סותר את כל שבעת הימים שלפניו.

ואמר ליה רבי יוחנן: לא נסתור אלא יומו שראה בו בלבד?!

והוינן בה על דברי רבי יוחנן: והרי מה נפשך?!

אי סתר — אם סותרת הראיה ואפילו לאחר שספר את מקצת היום — אם כן כולהו סתר [צריכה היא לסתור את כל הימים] —

ואי לא סתר — כיון שכבר ספר את מקצת היום ו"מקצת היום ככולו" — אם כן לא נסתור ולא יומו, כלומר: אין הוא צריך

לסתור אף את אותו היום שראתה בו, לפי שכבר עלה לו מקצת היום ושלמו ספורים שלו ויצא מכלל הזיבה, וראיה של עכשיו אינה אלא כראיה ראשונה של זב שאינה אלא כקרי בעלמא! (15)

אלא אימא כך הוא שאמר רבי יוחנן: לא נסתור ולא יומו, כלומר לא יסתור כלל!

ואמר ליה רבי אושעיא לרבי יוחנן: רבי יוסי א-טו קאי בוותך [רבי יוסי סובר כדבריך], דאמר רבי יוסי: מכאן ולהבא הוא מטמא.

ומדברי רבי אושעיא אלו מוכיחה הגמרא שאף הוא סבר בהבנת דברי רבי יוסי שאינו מטמא למפרע אלא מדרבנן, שהרי תיקשי על דברי רבי אושעיא שאמר בשם רבי יוסי "מכאן ולהבא מטמא":

והא רבי יוסי למפרע הוא דאמר וכפי שהביאה הגמרא מברייתא שאמר כן רבי יוסי?!

אלא ודאי סובר רבי אושעיא דמאי "למפרע" שאמר רבי יוסי — מדרבנן.

מקשה הגמרא קושיא לשיטת רבי יוסי הסובר: "מקצת היום ככולו", וכשראתה

טומאת התהום דזיבה.

14. התוספות הביאו כאן מדברי רש"י בפסחים שכתב, שאינו יודע על מה קאי רבי אושעיא שאמר "אבל".

15. התוספות הביאו מגמרא פסחים פא א שמקשה בסגנון זה: אי קסבר למפרע הוא מטמא אפילו כולהו נסתור, ואי מכאן ולהבא הוא מטמא יומו נמי לא לסתור — והכל עולה לדבר אחד.

12. כן הגיה רבי בצלאל אשכנזי; ופירושו התוספות מה היא טומאת התהום של מת, כגון שבשעת שחיטת פסח ישב על אבן אחת, ולא נודע כלל שקבר תחתיו, ואחר שחיטה נודע לו שנטמא בקבר התהום.

ובפירוש הרא"ש כתב: כל טומאת ספק קרי ליה טומאת התהום, כמו שהתהום מכוסה, ואין אדם יודע מה יש בו.

13. ראה סוגיית הגמרא בפסחים פ ב שהיא נושאת ונותנת בדיון זה אם הציץ מרצה על